

národní
úložiště
šedé
literatury

Odraz ode dna

Dubská, Drahomíra; Český statistický úřad
2013

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-203543>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 17.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

ANALÝZA

8. 11. 2013

Odraz ode dna

Důležité trendové křivky míří už několik měsíců vzhůru - průmysl překonal své recesní dno již v květnu, tržby maloobchodníků od června. Vývoj ve službách zatím jasný trend nevyvíjí, ale pro ty je vždy charakteristické jisté zpoždění. Jen agonie stavebnictví přetrvává. Budou dále posilovat letní naděje patrné z nyní zveřejňovaných statistických dat?

Sada údajů Českého statistického úřadu z posledních dvou dní o zářijových maloobchodních tržbách, zahraničním obchodě, průmyslu a stavebnictví spolu s dnešní informací o vývoji ve službách přináší pozitivní informace v širokém rozsahu. S doplněním o trendy z letních měsíců posiluje naději, že to nejhorší už má česká ekonomika za sebou.

Optimismus v zahraniční poptávce...

Zhruba před rokem ukazovala na pochmurnost výhledů pro náš export klesající evropská poptávka. Vůbec nejslabší výhled ze všech sledovaných sektorů měl v Evropě automobilový průmysl a také pro většinu dalších oborů byla tehdejší očekávání negativní. Nakonec se bohužel tento odhad indexu evropských nákupních manažerů potvrdil a letos v prvním čtvrtletí český export meziročně klesl - o víc než desetinu propadl vývoz aut, ještě více pak např. vývoz elektrických zařízení.

Nynější výhled v zahraničí je však podstatně lepší. Podle posledních výsledků globálního indexu nákupních manažerů z měsíce října se řada ekonomik eurozóny dostává z nejhoršího, v globálních odhadech jsou v pásmech růstu prakticky všechna sledovaná odvětví. „Zlepšení obchodních podmínek je patrné napříč všemi sektory podnikání, k čemuž došlo naposledy v prvním čtvrtletí 2010“, uvedl k výsledkům Chris Williamson, hlavní ekonom společnosti Markit. „Největší růst nových objednávek zaznamenala výroba automobilů a jejich částí, přičemž nejvyšší poměr těchto nových zakázek k zásobám hotových výrobků ze všech zpracovatelských odvětví naznačuje, že růst výkonů zde bude v následujících měsících zrychlovat“, dodal.

... s náznaky oživení poptávky i doma...

Jestliže za slabou domácí poptávkou posledních dvou let stála nepřilíš dobrá příjmová situace domácností a nejistoty firem - důvody tohoto stavu již byly opakovány mnohokrát -, podle dat za průmysl a zčásti i maloobchodních tržeb lze soudit, že domácí poptávka již několik měsíců mírně ožívá. Měsíční dynamika tržeb obchodníků je letos značně volatilní, ale v trendu se celkové tržby zlepšují již od června a v srpnu a září už křivka šestiměsíčního klouzavého průměru ukázala meziroční růst - u tržeb za nepotravinářské zboží se v trendu nedostala pod nulu dokonce ani během recese. To lze však přičíst cenové taktice obchodníků, kteří ve snaze podpořit nákupy lidí hojně nabízeli slevy (i proto byla letos měsíční tempa tržeb za nepotravinu nominálně vesměs nižší, než jejich dynamika v reálném vyjádření).

ANALÝZA

... díky prudce rostoucí zásobě práce v průmyslu

Nové průmyslové zakázky z domácího trhu od června výrazně rostou. Zatímco za roky 2011 i 2012 byly vždy meziročně nižší (-4,7 %, resp. -3,3 %) a propad pokračoval i letos v úhrnu za období od ledna do května (-4,9 %), letní měsíce přinesly obrát. Zakázky z domácího trhu stouply v úhrnu od června do srpna o 4,8 %, navíc s akcelerací. V září pak jejich hodnota vzrostla o vysokých 10,7 %, což spolu s dynamikou zahraničních objednávek (+16,9 %) zakládá vysokou míru optimismu - zásoba práce je velká a budoucí produkce průmyslu poroste.

Zesílené exporty, ale i importy

V exportně silné české ekonomice se tento vývoj promítá do dynamiky vývozu, které (podle přeshraniční statistiky) v září stouply nominálně proti stejnému období loni nejvíc za posledních čtrnáct měsíců - opět bodují auta. Závěr o zesilující domácí poptávce podporuje i tempo dovozu do České republiky - ty se ukázaly silnější naposledy loni v únoru, kdy byla tuzemská recese ještě v plenkách. Ano, data bez očištění o kalendářní variace přitom ve všech případech ukazují, že vliv tří pracovních dní navíc letos ve třetím čtvrtletí dělá své. Ale výroba v průmyslu rostla v srpnu a v září i při eliminaci tohoto vlivu. A pozitivního kvartálního výsledku u dovozu dosáhla česká ekonomika naposledy za loňské třetí čtvrtletí, kdy meziročních +1,3 % bylo méně než +3,6 % za stejné období letos.

S růstem produktivity zatím opatrně

Průmysl zaznamenal v posledních dvou měsících růst produkce při poklesu počtu zaměstnanců, což by z obecného pohledu indikovalo vysoký růst produktivity práce. Jenže takto jednoduchý závěr nelze ihned učinit. V české ekonomice jak známo velmi narůstá počet lidí pracujících na částečné úvazky, což zvyšuje zaměstnanost, nikoli však produktivitu na pracovníka. Navíc ve výkazech o průměrném evidenčním počtu zaměstnanců v průmyslu nejsou zahrnuti zaměstnanci agentur práce, takže je možné předpokládat, že výkon tohoto odvětví z posledních dvou měsíců může být založen, co se zaměstnanosti týká, zčásti i na těchto dvou skupinách zaměstnaneckých vztahů. O přírůstcích produktivity tedy zatím nespekulujeme.

Utlumené stavebnictví a „pomalé“ služby

Stavebnictví se nelepší. Rozebíráme-li trendy, pak ten nejméně příznivý ukazuje klouzavý průměr právě v tomto odvětví a prozatímni neochota firem i státu investovat nenaznačuje rychlé zlepšení. Dnešní data o tržbách v sektoru služeb ve třetím čtvrtletí rovněž nepůsobí povzbudivě. K reálnému poklesu došlo sice meziročně jen v srpnu, ale ten svou hloubkou (-3 %) ovlivnil i celý kvartální výsledek, který byl v červených číslech kompletně (v detailu pak meziročně neočištěně o -0,9 % a se zohledněním nestejněho vlivu pracovních dní o -2,6 %, mezikvartálně po sezónním očištění o -0,6 %). Jen služby vázané na produkci už významně ožily – víc než tři procenta meziročně si připsala nákladní doprava i skladovací služby, tržby agentur práce, poradenství firem a vlivem srovnávací základny i služby telekomunikační (mimo

ANALÝZA

nich takto rostly i tržby na hospodářském cyklu nezávislých bezpečnostních služeb). Sektor služeb však obecně reaguje na cyklické fáze ekonomiky zpomaleně - při jejich poklesech se výkonnost služeb snižuje jen zvolna, ve fázi expanze zase příliš rychle vzhůru nespěchají.

Pozitivních signálů víc než negativních

Co v úhrnu? Měkká data z konjunkturálních průzkumů signalizují zlepšování, v září a říjnu nálada podnikatelů i spotřebitelů stoupla dokonce zprudka. Trh práce sice míru nezaměstnanosti zatím neredukuje, prochází však předtím nepoznanou mikrostrukturální proměnou - zaměstnaných je stále víc, ale rostou jejich úvazky na kratší dobu. Firmy si však dosud od bank nepůjčují, „provozně“ žijí zřejmě více než kdy jindy z hotovosti nakumulované v době recese, k investicím se ve významném měřítku zatím neodhodlávají. Lidé svým bankovním vkladům na termínovaných účtech od loňského května „pouští žilou“, na preferovaných netermínovaných vkladech přírůstky peněz domácností už zhruba rok zpomalují. Přitom náznaky jejich příklonu k vyšší spotřebě lze nalézt jenom s lupou. I tak však pozitivních signálů přibývá a intenzita těch negativních slábne. Věřme tedy oživení, i přes prozatímní křehkost výsledků.

Autorka:

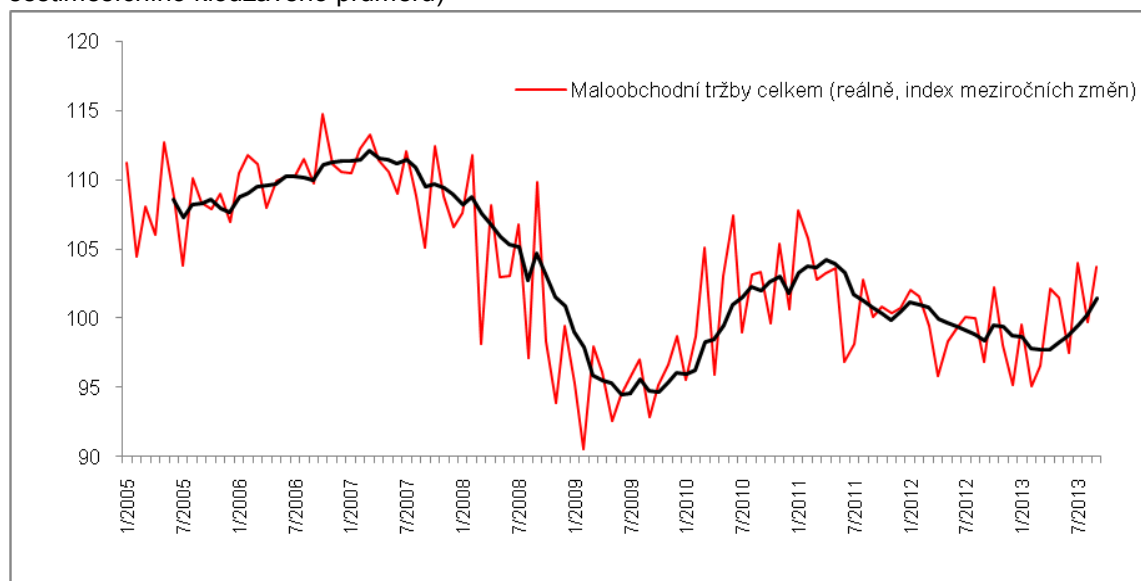
Drahomíra Dubská

Oddělení svodných analýz

Tel.: 2 7405 4041

E-mail: drahomira.dubska@czso.cz

Graf 1: Maloobchodní tržby v reálném vyjádření (index meziročních změn; trend podle šestiměsíčního klouzavého průměru)

Pramen: ČSÚ

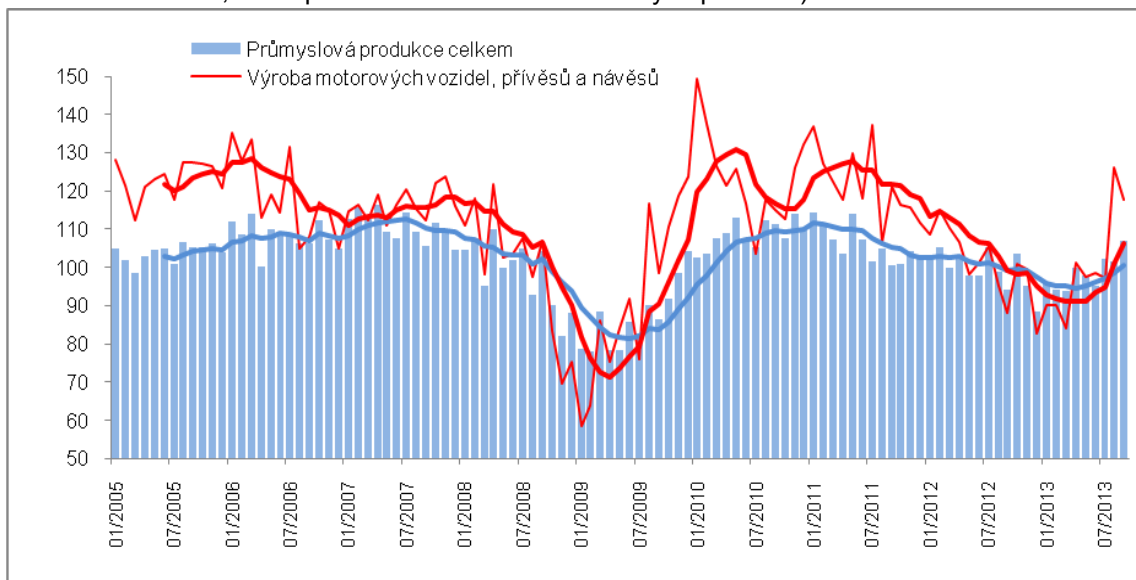
Oddělení informačních služeb – ústředí

Informace o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další najdete na stránkách

Českého statistického úřadu: www.czso.cz | tel.: 274 052 304, 274 052 425, e-mail: infoservis@czso.cz

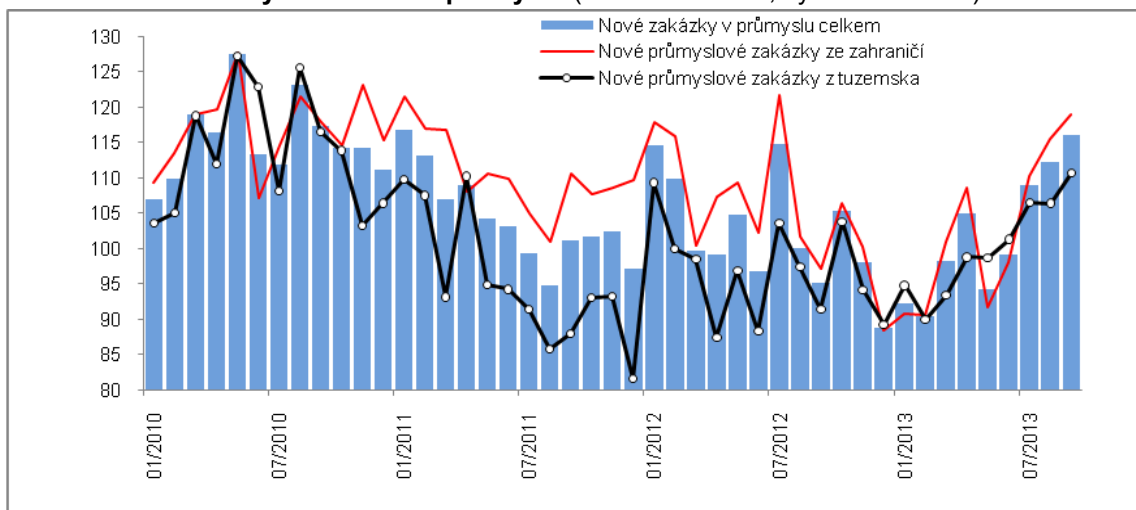
ANALÝZA

Graf 2: Průmyslová produkce celkem a výroba v automobilovém průmyslu (reálně, index meziročních změn; trend podle šestiměsíčních klouzavých průměrů)

Pramen: ČSÚ

Graf 3: Hodnota nových zakázek v průmyslu (meziroční index, vybraná odvětví)

Pramen: ČSÚ

Oddělení informačních služeb – ústředí

Informace o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další najdete na stránkách

Českého statistického úřadu: www.czso.cz | tel.: 274 052 304, 274 052 425, e-mail: infoservis@czso.cz